

VISIE DOCUMENT VIERPLEK DE OUDE KERK 2025 - 2030

Een vitale Oude Kerk, nu en straks

Inleiding

De Oude Kerk presenteert een visiedocument voor de komende vijf jaar. Dit document helpt het kernteam de gemeente te dienen. Het laat zich lezen als een verzameling richtingwijzers. De intentie is tweeledig: richting geven en richting houden.

Wat voor geloofsgemeenschap willen we zijn?

Visie

Als vierplek De Oude Kerk van de Protestantse Gemeente Soest zijn wij een deel van Gods volk onderweg. We willen luisteren naar en leren van de Schriften en een veelkleurige, levende en levendige gemeenschap vormen, door samen te zoeken naar Gods bedoeling met deze wereld.

We willen een open leergemeenschap zijn door dialoog en communicatie. We willen bouwen aan een huis, waar de boodschap van de Bijbel inspirerend en verbonden met de actualiteit van het menselijk bestaan ter sprake komt. De dienst aan God, elkaar, anderen en samenleving is nauw met elkaar verbonden.

Een huis waar mensen het licht van warmte, hartelijkheid en meeleven vinden.

Dat betekent dat in De Oude Kerk iedereen zich thuis mag voelen. Ouderen en jongeren met hun vragen en antwoorden, met hun talenten en zwakheden, met hun ervaringen en tradities, hun idealen en verhalen die zij met zich meedragen.

Identiteit

We willen een **open, levendige, stijlvolle, door het evangelie bezielde** vierplek van de Protestantse Gemeente Soest zijn, voor alle leeftijdscategorieën.

- o **Open:** toegankelijk en gastvrij.

We willen de Soester samenleving duidelijk maken waar De Oude Kerk voor staat en welke bezieling binnen haar muren te vinden is.

Thema's in de vieringen sluiten daarbij aan bij de maatschappelijke werkelijkheid.

- o **Levendig:** we willen vanuit een open dialoog met elkaar zoeken naar verbinding met de levensvragen van mensen en het leven van alledag.

Dicht bij de actualiteit en het geleefde geloof van gemeenteleden.

- o **Stijlvol:** geeft aan dat de liturgie verzorgd en een geheel is naar vorm en inhoud. Daarbij kennen we een diversiteit van vieringen, deels daarin aansluitend bij de kerkelijke traditie(s), maar ook meer experimenteel en open voor vernieuwing, met ruimte voor kindvriendelijke momenten, voor beeld en geluid en met bijdragen van de cantor-organist, de cantorij en/of andere vocale, instrumentale solisten, en theatrale bijdragen.
- o **Bezield door het evangelie:** verwondering en bewondering:
Verwondering duidt op 'geraakt worden' en de ontroering die velen ervaren in de vieringen van De Oude Kerk. Menigeen voelt zich aangesproken: door de muziek en/of het gebouw zelf, door de mensen die daar samenkomen, alsook door de actuele uitleg van een Bijbelgedeelte.
Als gemeente van Jezus Messias geven we inhoud aan ons gemeente-zijn door samen te vieren, te leren, te dienen en te delen en met elkaar te zoeken naar Gods bedoeling met deze wereld. We zijn daarin steeds weer zowel een lerende als een zoekende gemeenschap.
We hebben oog voor de rijkdom en schoonheid van de schepping en de kracht van onze open en democratische samenleving en zien het als onze (diaconale) opdracht nood- waar mogelijk – te lenigen.
We zijn ons bewust van onze pastorale opdracht, maar indien gemeenteleden ervoor kiezen afstand te bewaren, eerbiedigen we dat.

Liturgie en kerkmuziek

De liturgie

- o In de liturgie 'gebeurt' het heilige. Liturgie schept een ruimte waarin plaats is voor de ervaring van iets dat ons overstijgt, iets dat raakt aan wat voor ons wezenlijk is, onaantastbaar en onvervreemdbaar: het heilige. Ons hele mens zijn wordt geraakt, in al onze vermogens, in verstand en hart, in onze zintuigen, in onze lichamelijkeheid.
- o Liturgie heeft te maken met de ervaring van sacraliteit, zij wordt gedragen door spiritualiteit, zodat zij bezielde liturgie wordt.
- o Liturgie is performance, maar de vorm dient met geest gevuld te zijn.
Zij wordt gevierd in een traditie die zich aangesproken en bezield weet door Jezus van Nazareth. Zijn spreken en handelen is het referentiepunt voor de liturgie.
De gemeenschap viert. De aanwezigen worden boven zichzelf uitgetild en met elkaar verbonden, minstens voor de duur van de viering en daarmee een tijdelijke gemeenschap.

De liturgie van de vieringen in De Oude Kerk bestaat uit uitingen van de gemeente, die verschillende vormen kunnen aannemen, zoals:

- o aansteken van kaarsen
- o stilte
- o muziek
- o geformuleerde, vrije en stille gebeden
- o gesproken teksten, individueel of samen
- o gezongen liturgische teksten en gemeentezang
- o gebaren, zoals het vouwen van de handen en het sluiten van de ogen tijdens het gebed en het staan tijdens de intochtspalm, het aanvangslied en het slotlied

- o lezingen
- o uitleg, waaronder de overweging en het gesprek met de kinderen
- o poëzie
- o inzameling van gaven
- o liturgische bloemschikkingen
- o zegen
- o sacramenten van Doop en Avondmaal

Deze uitingen vormen samen de liturgie: er is geen sprake van prioriteiten, waarbij de ene uiting belangrijker is dan de andere. Alle onderdelen van de liturgie dienen op elkaar afgestemd te zijn. Dit vergt zorg en overleg. Bij de keuze van de onderdelen moet er aandacht zijn voor een stijlvol geheel.

Liturgische varianten

De vieringen in De Oude Kerk kennen twee gelijkwaardige liturgische varianten: de klassieke en de open liturgie. Van beide varianten zijn formats van de orde van dienst opgesteld door de werkgroep vieren. Van onderdelen in deze formats kan worden afgeweken.

De klassieke liturgie

De klassieke liturgie gaat uit van verbondenheid met 'de kerk van alle tijden en plaatsen'. Zij houdt zich in principe aan het Oecumenisch Ordinarium, dat is gebaseerd op historische modellen. Daarbij sluit zij zich over het algemeen aan bij de lezingen die zijn aangegeven in het 'Gemeenschappelijk Leesrooster', en de uitwerking daarvan in het 'Oecumenisch Leesrooster'.

De liturgische 'kleur van de zondag' wordt in klassiek-liturgische vieringen niet alleen duidelijk gemaakt in de lezingen en in de kleur van de stola en het antependium, maar ook in de keuze van de intochtspsalmen en de zondagstekst, die de plaats kan innemen van de klassieke antifonen bij de intochtspsalmen. Voor deze psalmen en zondagsteksten wordt gebruik gemaakt van een eigen rooster, dat is gebaseerd op historische bronnen.

Alle muziek is volwaardig onderdeel van de liturgie. Hierbij zingt de gemeente liederen en vaste gezangen, speelt de organist en zingt de cantorij. Ook andere muzikale uitingen zijn mogelijk. De begeleiding wordt gewoonlijk gerealiseerd op het orgel, of als dat voor de gekozen liederen of muziek gewenst is op de piano.

In klassieke vieringen kunnen alle 'klassieke' stijlen aan bod komen. De nadruk ligt op wat traditioneel tot de kerkmuziek wordt gerekend. Lieder voor gemeentezang worden in klassiek-liturgische vieringen in eerste instantie uit het Liedboek 2013 gekozen.

De open liturgie

In open liturgische vieringen vind je de breedte terug van wat er tot op de dag van vandaag qua liturgie is ontwikkeld en in ontwikkeling is.

Er is dus ruimte voor klassiek en experimenteel. Er wordt niet gestreefd naar één bepaalde vastliggende stijl en orde van dienst. Vrijheid (om standaardpatronen te variëren) is een centraal begrip. Dat geldt voor het gebruik van teksten, muziek (van klassiek, jazz tot popmuziek) en liederen, symbolen, rituelen, video, drama en dans.

In open liturgische vieringen wordt óf taal die zich bewezen heeft in Schrift of traditie, óf woorden die volledig passen bij deze tijd, gebruikt. In het bijzonder bij het kiezen van liederen is dit een aandachtspunt. Er wordt gezocht naar vernieuwing in liedtaal en in muziek. Op een maatschappelijk betrokken wijze wordt liturgie gevierd.

Daarvoor wordt gezocht naar eigentijdse geloofstaal, met beeldspraak die nieuwe wegen zoekt om het onzegbare te naderen, en naar moderne, aansprekende teksten, zoals in 'Zangen van zoeken en zien'.

Ook in een open liturgische viering is muziek essentieel. Samenzang staat centraal, in een veelzijdigheid van muzikale stijlen. De functie van een koor of cantorij en van vocale en instrumentale solisten verrijkt de open liturgie en is allereerst ondersteunend en kleurt de samenzang.

In open liturgische vieringen is begeleiding op het orgel minder vanzelfsprekend, en wordt de samenzang met grote regelmaat begeleid op de vleugel of op piano, omdat de begeleiding van veel nieuwe liederen is geschreven voor vleugel of piano.

Daarnaast kunnen naar hartenlust andere instrumenten worden toegevoegd.

De cantor-organist

Vierplek De Oude Kerk is ingedeeld in functieklassse I als bedoeld in de Regeling voor de Kerkmuziek. Dit houdt o.a. in dat de PGS voor De Oude Kerk een kerkmusicus in dienst heeft die in bezit is van de bevoegdheidsverklaring I.

Deze kerkmusicus is benoemd als cantor-organist. Hij/zij is bij de meeste vieringen betrokken als cantor en/of organist. De cantor-organist bewaakt de kwaliteit van de kerkmuziek in de breedste zin van het woord.

In de instructie, behorende bij de aanstellingsbrief, is zijn/haar taak omschreven.

De cantor-organist is geen ambtsdrager; hij/zij aanvaardt in een viering zijn/haar taak door het uitspreken van beloften voor God en zijn gemeente en wordt zo in een zogenaamde bediening gesteld volgens ordinantie 5.6.1 en 3.13a van de kerkorde.

De predikant en de cantor-organist

De predikant is in eerste instantie verantwoordelijk voor de invulling van het liturgisch kader. Hij/zij bepaalt aan de hand van het leesrooster welke onderwerpen hij/zij nadrukkelijk aan bod wil laten komen, niet alleen in de overweging, maar ook in de liederen en de gebeden.

De predikant vormt samen met de cantor-organist een team, dat in goed overleg de concrete liturgie bepaalt. De definitieve keuze t.a.v. zondagstekst, intochtspsalmen en lezingen wordt gemaakt door de predikant. De predikant maakt de keuze voor liederen na overleg met de cantor-organist. De overige muziek wordt echter gekozen door de cantor-organist na overleg met de predikant.

Bij alle kerkmuziek wordt gestreefd naar aansluiting bij de lezingen en bij het kerkelijk jaar.

De cantorij

De cantorij staat ten dienste van de gemeente in vierplek in De Oude Kerk.

Zij wordt geleid door de cantor-organist.

In de eerste plaats ondersteunt en verrijkt zij de gemeentezang, bijvoorbeeld door een nieuw lied voor te zingen, of met een aantal coupletten van een door de gemeente gezongen lied. In klassiek-liturgische vieringen neemt de cantorij de vaste gezangen van de liturgie voor haar rekening, in wisselzang met de gemeente. Daarnaast kan zij ook, bijvoorbeeld tijdens het avondmaal of de inzameling van de gaven, muziek uit heden en verleden ten gehore brengen. Ook deze muziek maakt volwaardig deel uit van de liturgie, en sluit zoveel mogelijk aan bij lezingen en kerkelijk jaar.

De cantorij zingt over het algemeen twee keer per maand, en bovendien op de meeste hoogtijdagen. De leden betalen geen contributie.

Liturgisch bloemschikken

Een werkgroep kan op hoogtijdagen of een reeks zondagen bloemstukken plaatsen, die geïnspireerd zijn door de liturgie van de betreffende zon- of feestdag.

De werkgroep vieren

De Oude Kerk kent een werkgroep vieren, die onderwerpen die de liturgie en de vieringen betreffen, bespreekt, en het kernteam adviseert. Tot de leden behoren in ieder geval de vaste voorganger en de cantor-organist.

-O-O-O-O-O-

Landelijke ontwikkelingen en ontwikkelingen in Soest

- o Voortgaande vergrijzing van de samenleving.
- o Het dorp Soest heeft geen grote nieuwbouw projecten in de planning. De komende jaren is een bescheiden groei van het aantal inwoners te verwachten.
- o Het aantal alleenstaande ouderen neemt toe.
- o Kinderen van ouderen hebben door de week meestal weinig gelegenheid om hun ouders te steunen. (werk, wonen op afstand, e.d.)
- o De behoefte aan ontmoeting met leeftijdsgenoten (van dezelfde gemeenschap) neemt toe. Naast koffieontmoetingen bieden maaltijden een gewaardeerde ondersteuning van alleenwonende ouderen.

Huidige situatie De Oude Kerk

- o Het aantal kerkgangers op zondagmorgen komt in het algemeen niet uit boven 100.
- o Vieringen met een open of een klassiek liturgisch profiel hebben elk hun eigen achterban, al groeit de groep die beide type vieringen waarderen. Ook neemt het begrip over de onderliggende waarden van beide type vieringen toe. Beide vormen kunnen zich verder ontwikkelen en daarmee bijdragen aan het karakter van de vierplek De Oude Kerk.
- o Het aantal kerkgangers uit de middengeneratie is niet omvangrijk. Wel zijn zij actief betrokken op verschillende terreinen zoals kindernevendienst en cantorij en daarmee zijn ze kleurbepalend in de geloofsgemeenschap.
- o De behoefte aan ontmoetingen rond koffie drinken en maaltijden neemt toe.
- o Een (licht religieus) programma naast de kerkdienst kan rekenen op een vaste groep bezoekers (ca 40).
- o De consistorie is goed te gebruiken voor bijeenkomsten met ca. 20 personen; op het koor is plaats voor een groep van 35 – 40 personen.
- o De koffiehoeke onder het orgel biedt ruimte aan circa 24 zitplaatsen, daar omheen staand ca. 30 personen en op het koor is een tweede koffiehoeke voor ca 35 personen.

De Oude Kerk binnen de Protestantse Gemeente Soest

De huidige populatie van de vierplek De Oude Kerk bestaat uit een vaste kern, die - naar verwachting - de komende jaren weinig zal afnemen. Wel zorgt voortgaande veroudering en sterfte voor een afname van die vaste kern. De situatie rond de Wilhelmina kerk en De Open Hof laat zien dat een deel van de oorspronkelijke geloofspopulatie elkaar opzoekt en ondersteunt als daar een nabije gelegenheid voor wordt geboden.

Vrijwilligers

De gemeente van De Oude Kerk kent een groot aantal betrokken vrijwilligers, die voor een levendige gemeenschap zorgen. Velen zijn sterk verbonden met de geloofsgemeenschap. Dat biedt op korte termijn een basis voor verdere ontwikkelingen.

Maatschappelijke positie

De geloofsgemeenschap van De Oude Kerk waardeert het werk dat in de Pioniersplek Zin in Soest wordt verricht. Steeds meer wordt ingezien dat diverse uitingsvormen van een geloofsgemeenschap noodzakelijk zijn voor de maatschappelijke taak die bij een geloofsgemeenschap hoort. Andere uitingen zijn: de inzameling voor de Voedselbank in Soest en het Passantenhuis in Amersfoort.

Toekomstperspectief De Oude Kerk

- o De behoefte aan sociale ontmoeting op andere dagen dan zondag, zal toenemen. Het aanbieden van koffie, maaltijden, films, geven een goede gelegenheid voor dit soort ontmoetingen.
- o Een goede keukenfaciliteit kan de maatschappelijke functie van het kerkelijk centrum De Oude Kerk doen toenemen.
- o Programmering van lezingen, concerten, poëzie-en muziekmiddagen en andere activiteiten, continueren op het snijvlak van cultuur en spiritualiteit, o.a. met de Stichting Kerk en Cultuur. (www.kerkencultuursoest.nl)
- o Vieringen op ander tijdstip. Het traditionele tijdstip voor een viering in De Oude Kerk is 10.00 uur. Het is niet te verwachten dat met vieringen op dit tijdstip een veel groter aantal kerkgangers kan worden bereikt. Maar het kerkgebouw kan ook op andere momenten gebruikt worden voor een viering. Denk bijv. aan een aantal themabijeenkomsten per jaar.
- o Voor geloofsgenoten uit de middengeneratie en hun gezin moet periodiek een aanvullend programma worden ontwikkeld en aangeboden. Dat zou kunnen op een ander moment dan zondagmorgen 10.00 uur. Zie voor inspiratie de seizoen pakketten voor kinderen/jongeren van de PKN. Samenwerking met basis en voortgezet onderwijs kan daar wellicht aan bijdragen.